

Szkolny Program Profilaktyki

Gimnazjum Nr 55

z Oddziałami Integracyjnymi

im. Jana Bytnara ps. „Rudy”

w Warszawie

obowiązujący od roku szkolnego 2014/2015

Program napisany po przeprowadzeniu rozpoznania problemów i zagrożeń w szkole

Celem programu profilaktyki jest przygotowanie ucznia do odpowiedzialnego życia a także do poprawy sytuacji wychowawczo -opiekuńczej poprzez skoordynowanie działań obejmujące różnorodne podmioty oświatowe, wychowawcze, społeczne oraz środowiska.

Jednocześnie ma na celu stworzenie dobrego fizycznego, społecznego i psychologicznego samopoczucia ucznia.

Program ten zawiera ogół działań mających na celu ochronę młodzieży gimnazjalnej przed zakłóceniami w rozwoju i ewentualnej interwencji w przypadku sytuacji pojawiających się zagrożeń.

Profilaktyka, jako istotny element wychowania. Pod pojęciem profilaktyka rozumie się proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Szkolny program profilaktyki kieruje się celami i zadaniami zawartymi w:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- Konstytucja RP: art. 72,
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1971r,
- Statut Gimnazjum Nr 55 z Oddziałami Integracyjnymi w Warszawie,
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,
- Program wychowawczy Gimnazjum Nr 55 z Oddziałami Integracyjnymi w Warszawie.

W celu ustalenia głównych kierunków pracy profilaktycznej, zastosowano ewaluację, której celem było uzyskanie informacji o przebiegu realizacji programu profilaktycznego, w latach 2011/2013; poznanie ewentualnych trudności i braków występujących w trakcie realizacji; określenie nastawienia uczniów, rodziców i nauczycieli do realizacji programu. Dane zbierane były za pomocą informacji, obserwacji, analizy odpowiednich dokumentów szkolnych oraz zarejestrowanych nagrań z kamer, analizy osiągnięć uczniów, ankiet i technik socjometrycznych. Na podstawie ankiet przeprowadzonych na temat bezpieczeństwa w szkole wśród uczniów i rodziców dotyczących zachowania się dziecka w czasie przerw ustalono, że w porównaniu do sytuacji z 2009/2010 zmniejszył się problem zagrożenia bezpieczeństwa na terenie szkoły. Jednocześnie na podstawie ewidencji wyodrębniono następujące obszary zagrożeń:

1. Wagary, spóźnienia, ucieczki z lekcji, zaległości w nauce.
2. Podnoszenie kultury osobistej.
3. Palenie papierosów.
4. Kontakty sporadyczne z alkoholem i narkotykami.
5. Przemoc i zaniedbania wychowawcze wobec dzieci, brak reguł.
6. Problemy emocjonalne dzieci.
7. Alkoholizm w rodzinach.
8. Trudna sytuacja materialna rodziny.
9. Przemoc i agresja (drobne bójki, zaczepki, zastraszanie, kradzieże).

Działania w naszym gimnazjum prowadzone są na trzech poziomach profilaktyki.

1. *Profilaktyka pierwszorzędna*

Adresowana do całej społeczności naszej młodzieży w gimnazjum

Cel: promocja zdrowego trybu życia oraz opiniowanie w celu inicjacji

Teren działań: szkoła

2. *Profilaktyka drugorzędna*

Wyodrębnia grupę naszego gimnazjum, która przeszła już inicjację i u której występują liczne i poważne problemy

Cel: umożliwienie wycofania się z ryzykowanych zachowań

Teren działań: szkoła, współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną

3. *Profilaktyka trzeciorzędna*

Adresowana jest do młodzieży z grupy wysokiego ryzyka

Cel: zmniejszanie głębokości i czasu trwania zaburzeń a także zmniejszania szkód związanych z ich ryzykowanym zachowaniem

Eliminowanie czynników ryzyka może być skuteczne jedynie wtedy, jeśli wprowadzi się działanie wzmacniające czynniki chroniące.

Nie można pominąć współpracy z rodzicami. Pomoc rodzicom w budowaniu silnej więzi emocjonalnej z dziećmi pozwoli uchronić młodzież przed szukaniem oparcia w grupie rówieśniczej preferującej sposób życia zagrażający zdrowiu i dobrym relacjom z ludźmi.

Jednocześnie wprowadzenie do nauczania metod aktywizujących uczniów, zainteresowanie ich różnymi dziedzinami wiedzy oraz wspólne odkrywanie tajemnic świata i nauki pozwoli każdemu znaleźć swoje miejsce w otaczającej rzeczywistości i poczuć się wartościowym człowiekiem.

Zdecydowana większość uczniów w szkołach masowych to katolicy (świadczy o tym liczba uczęszczających na katechezę), dlatego też dbałość katechetów i rodziców o regularne praktyki religijne jest istotnym czynnikiem wspomagającym wychowanie. Idealną sytuacją byłoby uczestniczenie wychowawców razem z uczniami w niektórych uroczystościach kościelnych, do których przystępują dzieci.

Czynnikiem chroniącym jest też przynależność do pozytywnej grupy. Wychowawca może zadbać, aby taką grupę stanowiła klasa szkolna, wprowadzając zadania z zakresu integracji, budowania pozytywnych relacji i zwiększania poczucia bezpieczeństwa. Nieodzownym wydaje się kontynuacja programów lub elementów programów profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem narkomanii, alkoholizmowi, pornografii i innym zachowaniom ryzykownym. Rzetelna wiedza z tego zakresu i zajęcia umożliwiające przeciwdziałanie zagrożeniom może wydatnie przyczynić się do pomocy młodzieży, a także wzmocnić czynniki chroniące. Zawsze centralnym miejscem w budowaniu programu wychowawczego i profilaktycznego jest uczeń. To na jego rozwój jest ukierunkowane działanie szkoły – każdego nauczyciela i pracownika. Wszyscy są współodpowiedzialni za dojrzewanie młodego człowieka do odpowiedzialnego życia, zgodnego z przyjętymi w społeczeństwie zasadami, normami, wartościami.

Główne kierunki działań:

- 1) Współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Poradnią Psychologiczną-Pedagogiczną, Poradnią Zdrowia Psychicznego, Młodzieżową Poradnią Uzależnień, Sędem Rodzinnym, Towarzystwem „Powrót z U”, Stowarzyszeniem „MONAR”, Pedagogami Ulicy, Strażą Miejską, Policją i innymi specjalistycznymi instytucjami, z pomocy, których można korzystać przy realizacji programu..
- 2) Poszerzenie wiedzy i doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i rozwiązywania problemów wychowawczych poprzez udział w różnych formach szkolenia i doskonalenia.
- 3) Zgromadzenie w szkole fachowych materiałów i publikacji dotyczących profilaktyki i działań wychowawczych mających na celu przezwyciężenie niepowodzeń szkolnych i trudności w nauce uczniów, itp.
- 4) Poznawanie warunków życia uczniów, nawiązanie systematycznego kontaktu z rodzicami i prawnymi opiekunami.
- 5) Realizowanie programów profilaktycznych przez wychowawców i przy współpracy pedagoga szkolnego, pedagogów wspierających, psychologa i pozostałych nauczycieli.
- 6) Włączenie Samorządu Uczniowskiego do podejmowanych działań.
- 7) Organizowanie imprez okolicznościowych.
- 8) Oferta atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych i innych aktywnych form spędzania wolnego czasu.
- 9) Promocja zdrowego stylu życia.

- 10) Współdziałanie szkoły w organizowaniu imprez profilaktycznych na terenie dzielnicy i miasta.
- 11) Kształtowanie świadomości ekologicznej.
- 12) Uatrakcyjnienie zajęć edukacyjnych.
- 13) Realizowanie przez wszystkich pracowników gimnazjum. zadań wynikających z przyjętego Programu Profilaktyki

Odbiorcy:

1. 180 uczniów z klas I-III
  - klasy integracyjne,
  - klasy ogólne z integracją włączającą
  - klasy sportowe: pływacki, interdyscyplinarne
  - klasy ogólne
2. rodzice(opiekunowie) uczniów
3. nauczyciele i personel administracji i obsługi

Po rozpoznaniu rodzajów zagrożeń ustaleniu przyczyn występowania, określenia stopnia występowania tych zagrożeń a także zapoznając się z ewaluacją programu profilaktyki z poprzednich lat i wzięciu pod uwagę założeń rządowego programu zero tolerancji dla przemocy w szkole określono metody i formy pracy mające na celu przede wszystkim osiągnięcie poprawy stanu bezpieczeństwa oraz ograniczenie występujących zjawisk patologicznych w tym agresji i przemocy rówieśniczej i wzmocnienie opiekuńczo – wychowawczej funkcji szkoły.

Formy i metody pracy:

- diagnozowanie problemów i podejmowanie działań profilaktycznych adekwatnych do zagrożeń występujących w szkole,
- monitorowanie działań ze względu na nowe sytuacje szkolne (przyjęcie nowych uczniów, pojawienie się nowych problemów),
- opracowanie procedury postępowania w sytuacjach szczególnie niebezpiecznych i zachowań uczniów,
- na bieżąco informowanie policji i straży miejskiej o zdarzeniach noszących znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia, o przejawach demoralizacji,
- upowszechnianie wiedzy i umiejętności nauczycieli, wychowawców, rodziców i uczniów w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych i rozwojowych,
- reagowanie na wszystkie, nawet najdrobniejsze przejawy naruszenia przez uczniów zasad zachowania,
- rozszerzenie działalności pozalekcyjnej – najbardziej dostępne i najskuteczniejsze dla uczniów rozwiązanie,
- promowanie powstawania szkolnych kół krajoznawczych-turystycznych,
- zintegrowanie działań wszystkich pracowników szkoły,
- rozpowszechnianie edukacji kulturalnej realizowanej przez instytucje kultury,
- tworzenie warunków dla działalności w szkole stowarzyszeń i innych organizacji (obowiązek dyrektora)

Realizuje się to przez:

- spotkania,
- rozmowy indywidualne,
- godziny wychowawcze – pogadanki,
- zajęcia warsztatowe,
- dyskusje, wycieczki,
- filmy DVD,
- przedstawienia teatralne,
- konkursy,
- koła zainteresowań,
- działania samorządu uczniowskiego
- projekty gimnazjalne
- imprezy zewnętrzne.

Cel pośredni:

W wyniku realizacji programu, zostanie podniesiona, jakość działań podejmowanych na rzecz zdrowia i bezpieczeństwa ucznia przez osoby sprawujące nad nimi opiekę (rodziców, pedagogów).

Oczekiwane efekty:

Uczeń w wyniku realizacji programu:

1. Zdaje sobie sprawę z zagrożeń otaczających nas w świecie.
2. Zna swoją wartość, decyduje o sobie i potrafi ponieść konsekwencje własnych decyzji; potrafi być asertywny – umie powiedzieć „nie”.
3. Zna wartość nauki i zdobytych umiejętności, uzyskuje wyniki w miarę swoich możliwości.
4. Radzi sobie z przejawami przemocy
5. Zna i przestrzega norm zachowania.
6. Potrafi dokonywać właściwych wyborów.

Ewaluacja programu.

1. Dyrektor przynajmniej raz w cyklu kształcenia powołuje zespół do spraw ewaluacji Programu Profilaktycznego.
2. Raport z ewaluacji Zespół przedstawia Radzie Pedagogicznej, Rodzicom

Szczegółowe zadania dla nauczycieli i uczniów w poszczególnych obszarach zagrożeń

1. Przygotowanie do wdrożenia programu						
Lp.	Zadania	Cel operacyjny	Formy realizacji	Osoba odpowiedzialna	Termin realizacji	Sposoby ewaluacji
1.	Powołanie koordynatora ds. bezpieczeństwa Powołanie przewodniczącej zespołu ds. profilaktyki Powołanie szkolnego	Włączenie rodziców i nauczycieli w realizację programu	Spotkanie robocze	Koordynator ds. bezpieczeństwa Pedagog szkolny	IX	Rozmowa z nauczycielami i rodzicami

	zespołu rozwiązywania problemów					
2.	Zaplanowanie kierunków realizacji programu: wdrożenie go w programy wychowawcze.	Nauczyciele i rodzice uczestniczą w tworzeniu Programu Profilaktycznego	Narada robocza	Wychowawcy klas	X	
3.	Szkolenie członków rady Pedagogicznej, opracowanie procedur postępowania w przypadku pojawienia się przemocy wśród dzieci	Członkowie Rady Pedagogicznej opracowują procedury	Posiedzenie Rady Pedagogicznej	Koordinator ds. bezpieczeństwa Pedagog szkolny	Cały rok	Propozycje instrukcji postępowania
4.	Pozyskanie	Organizacje,	Opracowanie i	Nauczyciele	Cały rok	Objęcie opieką

	sprzymierzeńców do działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym	stowarzyszenia i społeczność lokalna uczestniczą w zapobieganiu i eliminowaniu zachowań ryzykownych	wdrożenie jednolitej strategii, konsultacje z PPP, OPS, Urzędem Dzielnicy Żoliborz, organizowanie czasu wolnego uczniów	zgodnie z planem pracy		uczniów
5.	Współpraca i współdziałanie z rodziną	Rodzice poinformowani są o instytucjach wspomagających, zachowaniach ryzykownych występujących na terenie szkoły	Rozmowy indywidualne z rodzicami, upowszechnianie literatury pedagogicznej, kierowanie rodziców do OPS, wydziału ds. nieletnich i patologii, PPP, rozpoznanie środowiska	Pedagog, wychowawcy	Cały rok	Analiza dokumentów, notatki z przebiegu interwencji, rozmowy Zebranie z rodzicami, wywiad środowiskowy, analiza

			lokalnego, wywiadówka profilaktyczna dla rodziców			dokumentów
6.	Wyłonienie grup uczniów zagrożonych demoralizacją oraz Liderów szkolnych, poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych	Uczniowie znają sposoby zapobiegania zachowaniom dysfunkcyjnym poprzez aktywne formy spędzania wolnego czasu	Zorganizowani zajęć sportowych dla uczniów, realizowanie programu rówieśnicza edukacja prozdrowotna Lider, Trzymaj formę	Nauczyciele specjaliści, pielęgniarka, wychowawcy, nauczyciele wychowania fizycznego	Cały rok	Bilans zdrowia – analiza stanu zdrowia, zawody sportowe, happeningi profilaktyczne
7.	Rozpoznanie środowiska rodzinnego uczniów	Uczniowie wiedzą do kogo zgłaszać się z wszelkimi problemami	Zorganizowani e pomocy materialnej, opieki psychologiczno-pedagogicznej	Wychowawcy, pedagog	Cały rok	Objęci opieką – analiza dokumentów

2. Diagnoza						
1.	Zdiagnozowanie zachowań ryzykownych wśród dzieci	Pracownicy szkoły, rodzice, uczniowie wypełniają przygotowane kwestionariusz ankiet	Przeprowadzenie badań ankietowych, badanie socjometryczne	Wychowawcy klas	X	Analiza
2.	Analiza sytuacji wychowawczej szkoły, opracowanie regulaminów wewnętrznych	Uczniowie, rodzice, nauczyciele znają zachowania ryzykowne, czynniki ryzyka występujące wśród dzieci i młodzieży	Analiza badań	Rada pedagogiczna	Cały rok	Ewaluacja
3. Wdrożenie programu						

1.	Utworzenie skrzynki informacji o zachowaniach patologicznych	Uczeń może poinformować o formie, miejscu i sprawcach zachowań ryzykowanych	Analiza informacji dostarczonych przez uczniów	Przewodniczący zespołu ds. rozwiązywania problemów – pedagog szkolny	Cały rok	Rozmowa ze sprawcą i ofiarą oraz ich rodzicami
2.	Opracowanie wykazu sankcji grożących sprawcom przemocy	Uczniowie i rodzice znają konsekwencje grożące za stosowanie przemocy	Spotkanie robocze	Koordinator ds. bezpieczeństwa, pedagog szkolny	X	Zapoznanie wszystkich klas z regulaminem wewnętrznego życia w szkole
4. Działalność profilaktyczna w szkole						
1.	Opracowanie kontraktów w klasach	Uczniowie i nauczyciele ustalają zasady współżycia w klasie, szkole i poza nią	Praca z klasą	Wychowawca, uczniowie	X	Przestrzeganie zawartych kontraktów w klasach i grupach rówieśniczych
2.	Uświadomienie	Uczniowie	Pogadanki w	Wychowawcy,	Cały rok	pielęgniarka

	<p>dzieciom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływu zdrowej żywności na zdrowie, - szkodliwości stosowanych leków różnych artykułów chemicznych stosowanych w gospodarstwie domowym, - szkodliwości przebywania w zanieczyszczonych pomieszczeniach - szkodliwości 	<p>znają pojęcia: zdrowe odżywianie, umieją zidentyfikować produkt spożywczy pod względem jego przyswajalności i</p> <p>- znają zagrożenia wynikające z zażywania substancji psychoaktywnych i dopalaczy</p>	<p>klasach</p> <p>Realizacja projektów</p> <p>Uczestnictwo w imprezach szkolnych i pozaszkolnych</p> <p>Rozmowy ze specjalistami</p>	<p>nauczyciele, kucharz</p>		
--	---	--	--	-----------------------------	--	--

	zażywania substancji psychoaktywnych i dopalaczy					
3.	<p>Uświadomienie dzieciom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - co to są narkotyki, dopalacze , papierosy, alkohol - dlaczego są szkodliwe i zakazane, - dlaczego ważne jest unikanie nieznanych i potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów, opakowań i substancji 	<p>Uczniowie znają zagrożenia wynikające z brania narkotyków i dopalaczy oraz wyrażają swoje odczucia za pomocą różnych form plastycznych i psychodramy</p>	<p>Pogadanki, konkurs plastyczny pod hasłem: „Nie biorę”, zajęcia profilaktyczne dla uczniów</p> <p>Monar</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciel plastyki, pedagog</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Wyniki konkursu plastycznego, ankieta po warsztatach profilaktycznych</p>
4.	Zapoznanie	Uczniowie	Spotkania	Wychowawcy,	Cały rok	Analiza

	dzieci z objawami i następstwami zażywania substancji psychoaktywnych, które mogą prowadzić do uzależnienia, nauczanie dzieci sposobów odmowy	znają mity związane ze środkami uzależniającymi, potrafią rozpoznać psychologiczne cechy uzależnienia, wyrabiają pozytywne myślenie o sobie i świecie	profilaktyczne, zajęcia warsztatowe	pedagog		dokumentacji pedagogicznej, sprawozdania z realizacji zadania
5.	Poznanie skutków prawnych, zdrowotnych, moralnych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych	Rodzice znają akty prawne dotyczące uzależnień	Pedagogizacja rodziców	Pedagog, wychowawcy	Cały rok	
6.	Eliminowanie	Uczeń zna	Spotkanie	Wychowawcy,	Cały rok	Analiza

	agresywnych zachowań uczniów wobec otoczenia, nauka radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, porozumienie bez przemocy	zasady „dobrego” – czyli zdrowego komunikowania się z ludźmi, umie kontaktować się z ludźmi w sposób niekonfliktowy i unikać konfliktów w swoim środowisku	klasowe z pedagogiem w ramach lekcji wychowawczych dotyczących agresji wśród młodzieży	pedagog		dokumentacji pedagogicznej
7.	Zorganizowane akcje propagandowych: - konkurs plastyczny, literacki i kontrakt klasowy dotyczący	Nauczyciele i uczniowie aktywnie uczestniczą w realizacji konkursów	Zajęcia plastyczne, polonistyczne, biologiczne	Wychowawcy, nauczyciele j. polskiego i plastyki, biologii, pedagog szkolny	Wg planu pracy szkoły	Analiza wytworów plastycznych i literackich uczniów

	przeciwdziałania przemocy, - upowszechnianie ulotek i plakatów					
8.	Przeprowadzenie zajęć edukacyjnych w klasach	Uczeń jest świadomy konsekwencji stosowania przemocy wobec innych, potrafi zapobiegać sytuacjom konfliktowym i umie sobie radzić w trudnych sytuacjach przemocy	Cykl zajęć edukacyjnych w klasach zgodnie ze szkolnym harmonogramem	Wychowawcy, pedagog szkolny	Cały rok	Ćwiczenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach przemocy, tworzenia więzi koleżeńskich i form samopomocy, wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa w szkole
9.	Organizowanie		Cykl spotkań w	Pedagog	Cały rok	Świadomość

	edukacji społeczno-prawnej	Uczeń ma świadomość odpowiedzialności przed prawem i współodpowiedzialności za spokój i porządek publiczny	klasach I z profilaktykiem straży miejskiej, panel dyskusyjny z pedagogiem szkolnym	szkolny, profilaktyk straży miejskiej		odpowiedzialności prawnej za popełnione czyny
10	Tworzenie jasnego systemu wartości dziecka, rozpoznawanie swoich mocnych i słabych stron, zalet i wad	Uczniowie samodzielnie podejmują decyzje, nie ulegają presji kolegów	Zajęcia warsztatowe, godziny wychowawcze	Wychowawcy, pedagog szkolny	Cały rok	

11.	Zachęcanie uczniów do rzeczy zdrowych i twórczych	Uczniowie znają rolę sportu, rozwijania zainteresowań, zasady higieny osobistej, umieją sami organizować czynny wypoczynek	Zajęcia pozalekcyjne, wycieczki, rajdy rowerowe, konkursy przedmiotowe Pracownia ceramiczna Współpraca z Legią Warszawa	Nauczyciele wychowania fizycznego, biologii, zajęć artystycznych	Cały rok	Wyniki konkursów, sprawozdania z realizacji zadań
12	Rozpoznawanie sygnałów świadczących o paleniu	Rodzice poszerzają wiedzę na temat szkodliwości palenia tytoniu	Wywiadówka profilaktyczna	Pedagog, wychowawcy	Cały rok	

13	Skutki używania tytoniu	Uczeń umie wskazać związek między paleniem tytoniu a zmianami w funkcjonowaniu organizmu człowieka	Ogłoszenie konkursu na hasło dotyczące szkodliwości palenia	Nauczyciel biologii	Pierwszy trymestr	Wynik konkursu
14	Podsumowanie pracy profilaktycznej	Cała społeczność szkolna bierze aktywny udział w happeningu profilaktycznym odbywającym się z okazji dnia sportu	Turniej klas, zawody sportowe, wystawa prac uczniów, wręczenie nagród i dyplomów dla najlepszych	Wszyscy nauczyciele pod kierunkiem nauczycieli wychowania fizycznego	Czerwiec	Zintegrowanie społeczności szkolnej